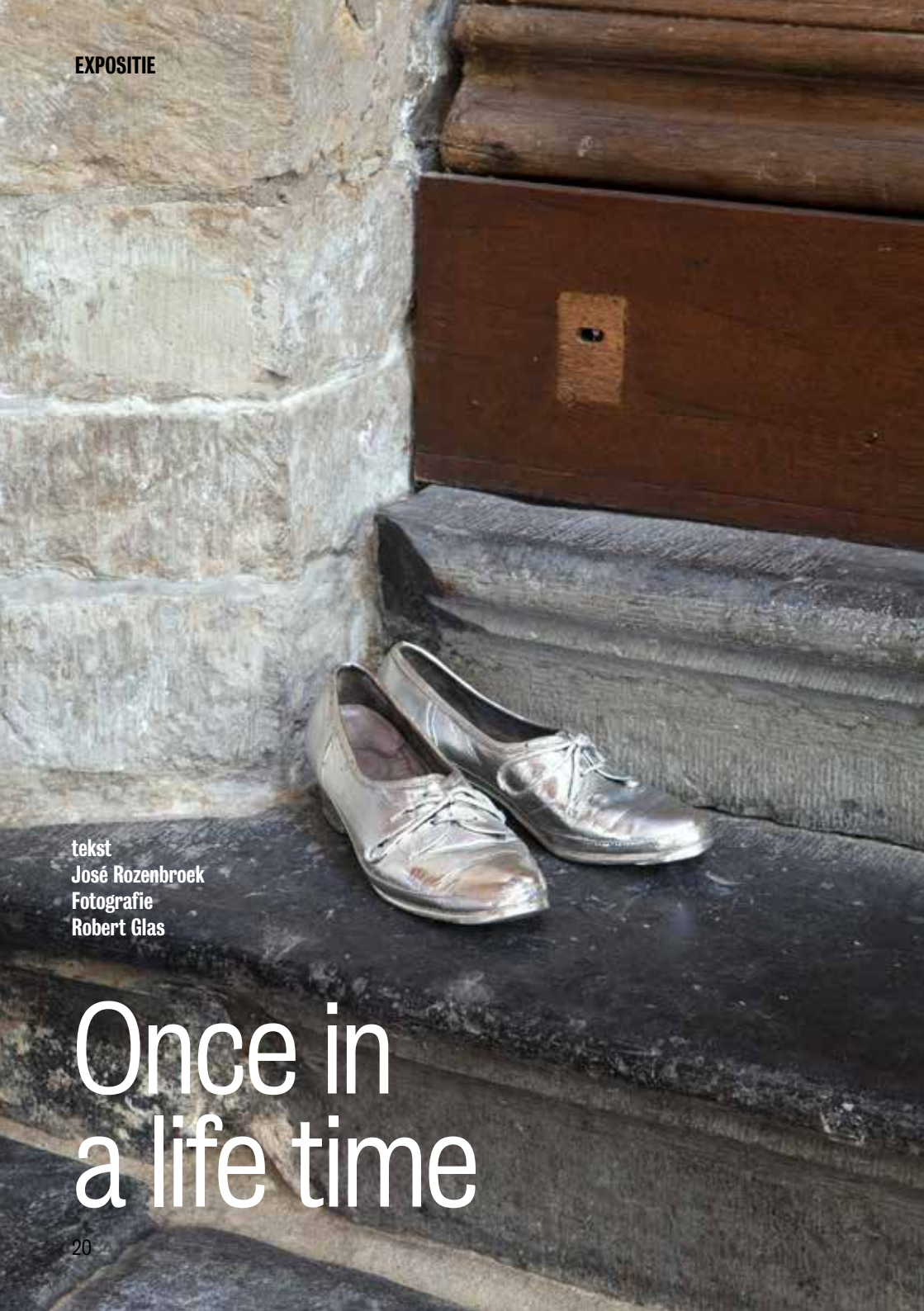

tekst
José Rozenbroek
Fotografie
Robert Glas

Once in a life time

Links:
Daniëlle van Ark,
La mémoire collective
(2016)
Rechts:
Folkert de Jong,
Heritage (2009)

De Oude Kerk met overal de bloemen
van Job Koelewijn's kunstwerk
Celebration (you only live once, you
only die once) (2016)
rechts: Michaël Borremans, Everything
falls (2012)

Welke sporen laten we na? Welke herinneringen koesteren we? Moeten we treuren om de dingen die verloren gaan? Hoe gaan we om met de tijd? Curator Nina Folkersma maakte een prachtige tentoonstelling over de tijdelijkheid van ons leven in de Oude Kerk: *One in a lifetime*.

Precies op het moment suprême wandelen we een zijkamer van de Oude Kerk binnen: op een projectiescherm wordt het donkere hoofdje van een baby zichtbaar dat op het punt staat geboren te worden. Gebiologeerd kijkt Nina Folkersma een paar minuten toe, alsof het de eerste keer is dat zij deze video van de Amerikaanse kunstenaar Stan Brakhage ziet. Brakhage legde in 1959 de geboorte van zijn eigen kind vast in de twaalf minuten en elf seconden durende film *Window Water Baby Moving*.

Het is een van de acht kunstwerken die samen *Once in a lifetime* vormen, de tentoonstelling over de tijdelijkheid van ons leven, ontstaan uit een samenwerking van het Humanistisch Verbond en de Oude Kerk. Curator

Nina Folkersma won de pitch met haar concept waarin ze verschillende aspecten van leven en vergankelijkheid wil laten zien. Welke sporen laten we na? Welke herinneringen koesteren we? Moeten we treuren om de dingen die verloren gaan? Hoe gaan we om met de tijd?

De Oude Kerk in Amsterdam, het oudste gebouw van Amsterdam, bood daarbij een lastige - want groot en monumentaal - maar ook prachtige en passende entourage.

Folkersma: "Al eeuwenlang wordt hier nagedacht over leven en dood, maar sinds kort is het ook een plek voor jonge, hedendaagse kunst."

Ze vroeg vier kunstenaars nieuw werk te maken, daarnaast koos ze een aantal schilde-

rijen, installaties en sculpturen die ze naadloos bij het thema vond passen. "Ik wilde het hele levenspad van de mens laten zien, van geboorte tot de dood, en alles wat daartussen zit. Maar ik wilde niet alleen achteruit kijken, maar ook vooruit. Daarom boeide me het idee van het *curriculum illusione*, een concept van de kunstenaar Eric Wie. Het C.I. draait om de tijd die je rest, tot aan het eindpunt. Hoe ga je met die tijd van leven om? Hoe kun je daar bewust vorm aangeven?"

Ze vertelt hoe ze de uitnodiging om mee te pitchen kreeg vlak nadat ze Boyhood had gezien, de film over het leven van een Amerikaanse jongen vanaf zijn kindertijd tot aan zijn adolescentie. Regisseur Richard Linklater

Amie Dicke, *Soaps* (2016)
 Rechts: Stan Brackhage,
Window Water Baby Moving (1959)

‘De kwetsbaarheid van het leven - dat wilde ik als grondtoon in deze tentoonstelling’

schoot de film in de loop van twaalf jaar. “Ik heb zelf een achtjarige zoon; de baby, de peuter, de zesjarige die hij ooit was, komt nooit meer terug. Dat kan ik verschrikkelijk vinden, maar het is zoals het is. Het gevoel van die film, de melancholie om de momenten die voorbij gaan, de kwetsbaarheid van het leven - dat wilde ik als grondtoon in deze tentoonstelling.”

Het is een week na de opening en Folkersma is voor het eerst weer in de kerk. Ze snuift de sterke geur op van de bloemen die overal in glazen vazen in de monumentale ruimte staan, op de eeuwenoude graven die de vloer van de kerk vormen. “Je ruikt nu precies dat kantelmoment,” zegt ze tevreden, “tussen

schoonheid en bederf.”

Op de vloer liggen verspreid rode rozen, verpieterd en geknakt, en toch wonderschoon. De boeketten en de losse bloemen samen vormen het kunstwerk dat kunstenaar Job Koelewijn speciaal voor de tentoonstelling maakte en dat hij *Celebration (you only live once, you only die once)* noemde.

Nina Folkersma: “Vlak voor kerst wandelden Job en ik samen voor ’t eerst door de kerk. Het was er ijskoud, somber, donker. We liepen te vernikkelen. Job riep uit: ‘Hier moet kleur, leven, geur, vitaliteit komen! We lopen hier letterlijk over de dode mensen, we moeten ze weer onder de aandacht brengen! Laten we overal bloemen leggen!’ Vervolgens hebben we

twee weken lang van alles uitgeprobeerd: wat voor bloemen, hoeveel bloemen, wat voor vazen, in welke compositie?” De bloemen van Job blijken nóg een functie te hebben: ze verbinden de kunstwerken waarnaar het soms zoeken is in deze enorme kerk.

In de Sint Sebastiaanskerk heeft Amie Dicke in lage vitrines haar kunstwerk *Soaps* uitgesteld. In de linker glazen kast liggen tientallen intensief gebruikte zeepjes, verschrompeld, uitgedroogd, gebarsen. Het lijken wel fossielen of stenen. De kunstenaar kreeg ze van vrienden en kennissen en van kennissen van kennissen: ze symboliseren de gestolde herinneringen aan de gebruikers. Voor Amie Dicke zelf vormen ze een aandenken aan dat ene zeepje van haar

oma dat ze tot haar spijt niet heeft bewaard. In de rechter vitrine liggen identieke gebruikte Hermès-zeepjes uit het nabijgelegen hotel de Grand: sommige lijken nauwelijks aangeraakt, andere zijn zichtbaar intensief door de handen van de hotelgast gegaan. In eentje plakt nog een krullend schaamhaartje. Folkersma wijst hoe het reliëf van het Hermès-logo op enkele zeepjes bijna niet meer zichtbaar is en hoe mooi dat resoneert met de afgesleten inscripties in de zerken onder onze voeten.

Een van de allermooiste werken vindt Folkersma toch wel *The Lightworkers* van de Israëlische kunstenaar Yehudit Sasportas. In een hoek van de kerk is een donkere ruimte gebouwd waarin op twee aaneengesloten scher-

men een video wordt getoond van een duister landschap, een onheilspellend bos van bomen en moerassen vol droomachtige elementen. Verticale zware stokken vallen een voor een neer, een zoeklicht tast tussen de bomen de aarde af. Onheilspellende muziek gebouwd op het gebons van een hart. “De hartslag van de moeder van de kunstenaar,” zegt Folkersma. “Het kunstwerk heeft een sterk persoonlijke lading. De broer van Sasportas zat in het leger tot hij op een dag spoorloos verdween. Bijna drie maanden is er naar hem gezocht. Toen ze hem vonden was hij dood.” Ze is even stil. “Maar ook als je dit verhaal niet kent is het een kunstwerk dat je de adem beneemt. Omdat het appelleert aan onze diepste gevoelens van angst en verlies.”

En er is meer

Once in a lifetime is tot en met 28 augustus te zien in de Oude Kerk, Ouderkerkplein 43, Amsterdam. Elke zaterdag om 11.00 en 13.00 uur is er een wandelgesprek. Sprekers met verschillende expertise wandelen samen met de bezoekers door de tentoonstelling waarbij de kunstwerken worden besproken. Ook zijn er regelmatig bijeenkomsten met de curator en de kunstenaars, zijn er vier filmavonden gepland en kun je in de workshop Curriculum Illusione het vervolg van je levenspad uitstipelen.

Voor meer informatie: onceinalifetime.nu

Links: Muntean/Rosenblum, Untitled
(Lives were changed...) (2016)
Rechts: Yehudit Sasportas,
The Lightworkers (2010)

📺 Kunstenaar Stan Brakhage filmde de geboorte van zijn eerste kind. Het leidde tot het kunstwerk: *Window Water Baby Moving*. Kijk op: youtube.com/watch?v=vKS3prp2tk